

KS. HENRYK WEJMAN

KAPŁAŃSKI WYMIAR DUCHOWOŚCI LAIKATU

Skoro w ogólnym rozumieniu duchowość jest stylem postępowania według Ducha Chrystusowego, to w odniesieniu do ludzi świeckich sprowadza się ona do urzeczywistniania przez nich na właściwej im, to znaczy świeckiej drodze życia, doskonałości chrześcijańskiej. A jako taka obejmuje swym zakresem różne płaszczyzny. Jedną z nich jest właśnie jej kapłański wymiar, który stanowi przedmiot niniejszego studium.

Jasno sprecyzowany cel wyznacza więc kierunek i sposób prowadzenia analiz. Wychodząc zatem od nakreślenia podstaw biblijnych i teologicznych kapłaństwa ludzi świeckich, bez których niemożliwe jest zaistnienie ich duchowości, wskażemy następnie na płaszczyźnie realizacji przez nich kapłańskiej funkcji, aby z kolei podjąć istotną dla tejże duchowości kwestię wzajemnych relacji między ich godnością i funkcją kapłańską a ich powołaniem do świętości oraz zakończyć całość rozumowania zaprezentowaniem wartości ich duchowości w jej wymiarze, oczywiście, kapłańskim dla odnowy moralno-duchowej współczesnego świata.

I. KAPŁAŃSTWO WIERNYCH

O kapłaństwie zwykło się mówić w stosunku do biskupów i ich współpracowników – księży, a rzadziej raczej w odniesieniu do ludzi świeckich. Ci ostatni jednak, w rozumieniu Soboru Watykańskiego II, również pełnią funkcje kapłańskie wynikające z samego kapłaństwa. I w związku z tym nasuwa

się pytanie o wzajemne między nimi relacje. Odpowiedź na tak postawioną kwestię jest jednak niemożliwa bez odwołania się do źródła ich kapłaństwa i określenia jego charakteru.

Kiedy Sobór Watykański II mówi o obydwóch rodzajach kapłaństwa, wiąże je z kapłaństwem samego Jezusa Chrystusa, upatrując w nim właśnie rację i sens ich istnienia i funkcjonowania (por. KK 10. 11 26. 34; DK 2. 12. 13). Zatem zarówno powszechne kapłaństwo wiernych, jak i kapłaństwo urzędowe mają swoje źródło w kapłaństwie Chrystusa (por. KK 10). Na czym jednak polega i jakie cechy znamionują to Jego kapłaństwo?

1. *Charakter kapłańskiej godności i funkcji Jezusa Chrystusa*

Sobór Watykański II, mówiąc o kapłaństwie Chrystusa, łączy je z tajemnicą Jego wcielenia i odkupienia. Właśnie soborowa Konstytucja o liturgii świętej wiąże Jego kapłaństwo z faktem unii hipostatycznej i Jego zadaniem kultowym. „Najwyższy Kapłan Nowego i wiecznego Testamentu, Jezus Chrystus, przyjmując ludzką naturę – wyjaśnia – wniósł w to ziemskie wygnanie ów hymn, który w niebieskich przybytkach rozbrzmiewa po wszystkie wieki. Łączy on z sobą całą społeczność ludzką, aby wspólnie śpiewać tę boską pieśń chwały” (KL 83). Natomiast Konstytucja dogmatyczna o Kościele postrzega je w związku z Jego posłannictwem na świat i Jego ofiarą krzyżową oraz zmartwychwstaniem. „Kiedy Jezus, którego Ojciec uświęcił i posłał na świat, poniósłszy śmierć krzyżową za ludzi, zmartwychwstał, ukazał się jako Pan i Mesjasz, i Kapłan ustanowiony na wieki” (KK 5. 28). Zatem kapłaństwo Chrystusa, jak wynika z soborowych tekstów, tłumaczy się faktem zjednoczenia boskiej i ludzkiej natury w Osobie Słowa i jest nierozdzielnie powiązane z Jego pośrednictwem. Doskonale tę prawdę oddaje ks. prof. W. Słomka, komentując wypowiedź P. Brugnotiego: „Jezus Chrystus jako Słowo Wcielone, czyli jako Bóg-Człowiek, w jedności osobowej pełni bóstwa i człowieczeństwa jest przede wszystkim i konstytutywnie Kapłanem, to znaczy doskonałym pośrednikiem między Bogiem i ludzkością. W sobie samym Jezus Chrystus może bowiem dać Boga ludziom i ludzi wznieść do Boga. Pełnia życia teandrycznego, czyli bosko-ludzkiego, oznacza bowiem pełnię życia kapłańskiego”¹ W akcie więc wcielenia Jezus Chrystus staje się Pośrednikiem i Kapłanem zarazem. Fakt ten odsłania pierwsze znamię Jego

---

¹ W. Słomka, *Świętość na świeckiej drodze życia*. Poznań–Warszawa 1981 s. 140.

kapłaństwa, którym jest powołanie do tej godności. Potwierdza to autor Listu do Hebrajczyków, kiedy mówi: „Nikt sam sobie nie bierze tej godności, lecz tylko ten, kto jest powołany przez Boga jak Aaron. Podobnie i Chrystus nie sam siebie okrył sławą przez to, że stał się arcykapłanem, ale uczynił to Ten, który powiedział do Niego: «Ty jesteś moim Synem, Jam cię dziś zrodził»” (Hbr 5, 4-5). Pojawienie się więc Syna Bożego w naturze ludzkiej należy uznać za chwilę powołania Chrystusa do godności kapłana. Powołanie to zaś rozpatrywane od strony Boga Ojca utożsamia się z posłaniem Syna przez Ojca na świat² Skoro zatem kapłaństwo Chrystusa tłumaczy się Jego wciele- niem, tj. zjednoczeniem bóstwa i człowieczeństwa w Osobie Słowa, to tym samym nabiera ono cech tego zjednoczenia, czyli jest jedyne i wieczne. Właś- nie te cechy stanowią o doskonałości kapłańskiej godności Jezusa Chrystusa.

Kapłańska godność Chrystusa ujawnia się zaś w Jego kapłańskiej funkcji. Trzeba tutaj mocno zaakcentować fakt istnienia jedności między godnością a funkcją. Z godności wypływa funkcja, ale ona tym samym objawia god- ność. W tym sensie Sobór Watykański II ściśle wiąże kapłańską funkcję Chrystusa z Jego krzyżową ofiarą z życia złożoną na Kalwarii (por. KK 5), odsłaniając tym samym kolejne znamię Jego kapłaństwa – gotowość do ofia- ry. Chrystus jest Kapłanem, gdyż składa ofiarę z Siebie samego w celu za- dośćuczynienia za grzechy ludzkości i pojednania jej z Bogiem Ojcem. Jego powołanie przez Ojca do godności kapłańskiej, wyrażające się, jak mówiliś- my, przez wysłanie na świat i przyjęcie przez Niego natury ludzkiej zwrócone było na złożenie dobrowolnej ofiary, której żertwą właśnie miało stać się Jego ciało i krew.

Nie oznacza to jednak, iż ofiara krzyżowa jest jedynym aktem ofiarniczym Jezusa Chrystusa. Ona jedynie stanowi dopełnienie i uwyrażnienie całej Jego kapłańskiej działalności. W niej zawierają się wszystkie akty Jego posłuszeń- stwa wobec Boga Ojca spełniane podczas życia ziemskiego (por. KK 36. 37 40; DK 15; DM 25). Już od pierwszej chwili swego istnienia Chrystus jest całkowicie oddany Ojcu i pragnie wiernie pełnić Jego wolę. Nie na co inne, lecz na ten właśnie fakt zwraca uwagę autor Listu do Hebrajczyków, kiedy w usta Chrystusa wchodzącego na świat wkłada słowa: „Ofiary ani daru nie chciałeś, aleś mi utworzył ciało; całopalenia i ofiary za grzech nie podobały się Tobie. Wtedy rzekłem: «Oto idę – w zwoju księgi napisano o mnie – aby spełnić wolę Twoją, Boże»” (Hbr 10, 5-7). I tutaj odsłania się kolejne znamię

Por. K. R o m a n i u k, A. J a n k o w s k i, *Kapłaństwo w Piśmie świętym Nowego Testamentu*, Kraków 1994, s. 76-78.

Jego kapłaństwa, którym jest właśnie oddanie Bogu. Jezus Chrystus jest Kapłanem, gdyż oddaje Bogu Ojcu siebie i wszystko, co stworzone. Czyni to w sposób tak skuteczny, że cała ludzkość i każdy pojedynczy człowiek jest w Nim i przez Niego jako Kapłanie rzeczywiście oddany Bogu³

Ten ofiarniczy styl ziemskiego życia Chrystusa znajduje swoje uwieńczenie – jak wspomnieliśmy – w krwawej ofierze krzyża. Doskonałość tej ofiary nie tkwiła w uwarunkowaniach zewnętrznych (śmierć na krzyżu), ale w samym akcie ofiarniczym, będącym wyrazem uznania ze strony Chrystusa Ojca i Jego transcendencji wobec każdego stworzenia⁴ Motywację, a zarazem realizm tej ofiary, uwydatniają właśnie słowa: „Z głośnym wołaniem i płaczem za dni ciała swego zanosił On gorące prośby i błagania do Tego, który mógł Go wybawić od śmierci, i został wysłuchany dzięki swej uległości” (Hbr 5, 7). Uległość więc Chrystusa bardzo mocno harmonizuje z Jego posłannictwem kapłańskim, którego skuteczność oparta jest na solidarności z braćmi. Doskonałe pośrednictwo wymagało właśnie solidarności pośrednika z jedną i z drugą stroną: doskonały musiał być Syn Boży i doskonały człowiek – brat ludzi. Stąd też doskonałość ofiary Chrystusa jest nieporównywalna z żadną inną ofiarą. Jest to bowiem ofiara Boga-Człowieka, złożona w imieniu wszystkich ludzi i dla ludzi. I w tym tkwi jej zbawczo-uświęcający charakter. Poprzez ten akt ofiarny Chrystus uwielbił Boga, zadośćczyniacz za grzechy ludzkie i jednocześnie pojednał z Nim wszystkich ludzi, otwierając przed nimi drogę do osobistego rozwoju i doskonalenia siebie. To w tak rozumianym właśnie Chrystusowym kapłaństwie wyrażonym najdoskonalej w ofierze krzyżowej znajduje swoje źródło i podstawę kapłańska godność i kapłańska funkcja ludzi świeckich.

2. *Biblijny fundament powszechnego kapłaństwa wiernych*

Problematyka wspólnego kapłaństwa wiernych nie zaczyna się od czasów współczesnych, lecz sięga już Starego Testamentu. Dlatego przywołanie w tym momencie Jego nauczania staje się wskazane i zasadne nie tylko z punktu zachowania jedności między Testamentami, ale przede wszystkim z punktu całościowego ukazania podstaw biblijnych i treści poruszanej kwestii.

---

³ Por. K. W o j t y ł a, *Apostolstwo świeckich*, Kraków 1999, s. 35.

⁴ Por. S ł o m k a, dz. cyt., s. 141.

Zapowiedź powszechnego kapłaństwa wiernych w Starym Testamencie mamy w księdze Wyjścia. Na górze Synaj Bóg przez Mojżesza skierował do ludu izraelskiego słowa: „Mojżesz wszedł wtedy na górę do Boga, a Pan zawołał na niego z góry i powiedział: «Tak powiesz domowi Jakuba i to oznajmisz synom Izraela: Wyście widzieli, co uczyniłem Egipcjowi, jak niosłem was na skrzydłach orlich i przywiodłem was do Mnie. Teraz jeśli pilnie słuchać będziecie głosu mego i strzec mojego przymierza, będziecie szczególną moją własnością pośród wszystkich narodów, gdyż do Mnie należy cała ziemia. Lecz wy będziecie Mi królestwem kapłanów i ludem świętym»” (Wj 19, 3-6). Naród izraelski zostaje określony jako szczególna własność Boga, królestwo kapłanów i lud święty. Zastosowanemu w powyższym tekście obrazowi zawierającemu wspomniane określenia narodu ks. S. Łach nadaje następujący sens: „Jak orzeł przenosi na skrzydłach swoje pisklęta (por. Pwt 32, 11), tak Bóg przeniósł z Egiptu pod Synaj Izraelitów, aby ich tutaj spośród wszystkich narodów uczynić szczególną własnością i narodem świętym, tj. wyłączonym z kręgu narodów, oraz królestwem kapłanów, tj. takim królestwem, jakie wśród innych królestw świata będzie spełniało rolę kapłańską”⁵ Znamienne w tym urywku biblijnym jest to, iż powszechne kapłaństwo narodu izraelskiego nie jest w opozycji do kapłaństwa hierarchicznego z najwyższym kapłanem z rodu Aaronowego, lecz w jedność z nim. Kapłaństwa te wzajemnie się dopełniają. Wyraźnie w omawianym tekście zaznacza się analogia pomiędzy kapłańską godnością i posłannictwem Izraela wobec całej ludzkości a kapłaństwem spełnianym przez pokolenie Lewiego na czele z rodem Aarona. Uwidacznia się ona szczególnie w cechach godności kapłańskiej. Na tę godność, której podstawą jest inicjatywa wzywającego Boga, składają się trzy cechy: Boży wybór uzewnętrzniający się w odłączeniu od reszty ludu, więź z Bogiem na zasadzie świętej posługi oraz świętość obiektywna przekazana w konsekracji. Każda z tych cech przekłada się, chociaż w odbiorze ludzkim szczególnie postrzegane są one w odniesieniu do kapłaństwa hierarchicznego, na całość ludu Bożego, z zachowaniem oczywiście istotnej różnicy, jaką są uprawnienia do spełniania czynności kapłańskich. Podobnie jak członkowie pokolenia Lewiego byli wybierani przez Boga na kapłanów urzędowych, tak też na zasadzie analogii trzeba mówić o wyborze całego Izraela. Jego wybór zaś implikował wyłączną przynależność do Niego. „Ciebie wybrał twój Bóg, Jahwe – przypominał naro-

---

⁵ S. Ł a c h, *Księga Wyjścia. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, Poznań 1946, s. 178.

dowi Mojżesz – byś pośród wszystkich narodów, które są na ziemi, był ludem będącym Jego szczególną własnością” (Pwt 7, 6). W sensie negatywnym wybór ten wyrażał się w oddzieleniu Izraela od reszty ludzi. „Ja jestem Jahwe, Bóg wasz, który oddzieliłem was od innych narodów” (Kpł 20, 24). Wybór i przynależność warunkuje z kolei bycie blisko Boga niedostępne dla innych. Ten przywilej bliskości wobec Boga nie był domeną jedynie kapłanów z pokolenia Lewiego, ale do pewnego stopnia cechował także cały naród izraelski w porównaniu z resztą ludzi. „Pieśń pochwalna dla wszystkich Jego świętych, synów Izraela – wychwalał Boga Psalmista – ludu, który Mu jest bliski” (Ps 148, 14). Jak przez powołanie i więź z Bogiem kapłani stawali się obiektywnie święci, tak też analogicznie, świętość ta przysługiwała również całemu ludowi Bożemu. „Ty jesteś narodem poświęconym Twojemu Bogu” – przypominał Izraelitom Mojżesz (Pwt 7, 6). I podobnie jak kapłani z pokolenia Lewiego byli zobowiązani do realizacji świętości moralnej, wypływającej ze świętości obiektywnej, tak również wszyscy Izraelici mieli przestrzegać świętości moralnej w postaci zachowania przepisów czystości rytualnej (por. Wj 22, 30; Kpł 11, 44-45, 19, 2-4, 20, 7-8). Z powyższej analizy wynika jednoznacznie, iż cały Izrael zasługuje na miano ludu kapłańskiego, a najistotniejszą racją tego jego stanu jest udział w czynnościach kultowych, które wyróżniają go spośród innych narodów. „Lud jest kapłański dlatego – pisze K. Romaniuk – że w świecie on jeden jako naród zanoszą Panu chwałę oddawaną Mu przez stworzenie, czyniąc to niejako na drodze konsekracji. Czynności kultowe Starego Testamentu [...] są dla wszystkich członków Ludu Bożego konkretnym środkiem konsekrowania dla Boga życia i jego objawów. [...] Prawdziwy Izrael zapowiedziany przez proroków ma być oddzielnym królestwem, świętym dzięki szczególnemu kultowi Bożemu, ma być królestwem kapłańskim. To go będzie odróżniało od pogan, którzy nie znają jedyne Boga i dlatego oddają się rzeczom światowym”⁶

Na przestrzeni zaś wieków wraz z uduchowianiem ofiar kultowych następowało uwznioślanie rozumienia powszechnego kapłaństwa ludu Bożego Starego Testamentu. W sposób szczególny zaznaczało się to w nauczaniu proroków. Głównym tego rzecznikiem był prorok Izajasz⁷ On, piętnując zewnętrzny rytualizm ludu podczas składania ofiar, kładł główny akcent na właściwe usposobienie moralne ofiarującego. „Przestańcie składania czczych

⁶ K. R o m a n i u k, *Le sacerdoce dans le Nouveau Testament*, Lyon 1966, s. 48.

⁷ Por. E. W e r o n, *Teologia życia wewnętrznego ludzi świeckich*, Poznań-Warszawa 1980, s. 62.

ofiar – napominał w imieniu Boga – obmyjcie się, czyści bądźcie! Usuniecie zło uczynków waszych sprzed moich oczu! Przestańcie czynić zło! Zaprawiajcie się w dobrym! Troszczcie się o sprawiedliwość, wspomagajcie uciśnionego, oddajcie słuszość sierocie, w obronie wdowy stawajcie. Chodźcie i spór ze Mną wiedzcie!” (Iz 1, 13. 16-17). Na rzecz uwznioślenia kapłaństwa narodu izraelskiego poprzez uduchowanie ofiar występował także prorok Amos. „Szukajcie dobra – napominał – a nie zła, abyście żyli. Wtedy Bóg Zastępów, będzie z wami, tak jak mówicie. Miejcie w nienawiści zło, a miłujcie dobro! Wymierzajcie w bramie sprawiedliwość!” (Am 5, 14-15). Przypominał w ten sposób całemu Izraelowi, iż wybranie przez Boga nie zapewnia mu nieustannej opieki z Jego strony. Ono zobowiązuje do moralnego postępowania, a to dopiero daje gwarancję opieki. Natomiast prorok Malachiasz, piętnując wykroczenia ludu w postaci powątpiewania w sprawiedliwość Bożą (por. Ml 2, 17-3, 5), niesumienność i nadużycia w kulcie ofiarniczym (por. Ml 3, 6-12), zapowiada ustanie ofiar Starego Testamentu i nastanie jedynej ofiary czystej Nowego Testamentu (por. Ml 1, 10-11).

Spadkobiercą narodu wybranego stał się Kościół. Jego członkowie stają się nowym ludem kapłańskim. Stwierdza to wyraźnie św. Piotr Apostoł, zwracając się do gmin chrześcijańskich w Azji Mniejszej: „Wy zaś jesteście wybranym plemieniem, królewskim kapłaństwem, świętym narodem, ludem Bogu na własność przeznaczonym, abyście ogłaszali dzieła potęgi Tego, który was wezwał z ciemności do przedziwnego swojego światła” (1 P 2, 9-10). Charakter ich kapłaństwa – według św. Piotra – sprowadza się do ogłaszania dzieł Boga i składania Mu duchowych ofiar przez Jezusa Chrystusa (por. 1 P 2, 5). Na czym zaś mają polegać te duchowe ofiary, tego nie podaje św. Piotr. Ale pewne dopełnienie, a tym samym uzupełnienie podnoszonej tu kwestii stanowi nauczanie św. Pawła Apostoła, który mówiąc o powszechnym kapłaństwie wiernych dokładnie precyzuje istotę ich kapłańskich ofiar. „Proszę was, bracia, przez miłosierdzie Boże – zwraca się do Rzymian – abyście dali ciała swoje na ofiarę żywą, świętą, Bogu przyjemną jako wyraz waszej rozumnej służby Bożej” (Rz 12, 1). Zatem istota duchowych ofiar wiernych świeckich polega na uznaniu miłosiernego Boga i powierzeniu Mu samych siebie w duchu miłości miłosiernej.

Opierając się na tych danych biblijnych, Sobór Watykański II wprost stwierdza fakt powszechnego kapłaństwa wiernych świeckich (por. KK 10; KL 14; DA 2; DK 2; DM 15). Kapłaństwo tego ludu wiąże z sakramentem chrztu świętego. Przezeń właśnie wierni zostają wszczępieni w Chrystusa i stanowiący Jego Mistyczne Ciało – Kościół, stając się na swój sposób uczestnikami Jego kapłańskiego, proroczego i królewskiego urzędu (por.

KK 10. 26. 31; KL 14; DM 15). Na mocy tego sakramentu są oni wezwani do służby Bożej przez sprawowanie kultu wewnętrznego i udział w kulcie zewnętrznym organizowanym przez Kościół oraz do apostołstwa.

Ale nie tylko z chrztem Sobór Watykański II wiąże kapłaństwo Ludu Bożego, lecz także z bierzmowaniem. Właśnie przez ten sakrament wierni jeszcze ściślej łączą się z Kościołem i otrzymują moc Ducha Świętego, aby mocniej i odważniej jako prawdziwi świadkowie Chrystusa mogli szerzyć wiarę słowem i czynem oraz jej bronić (por. KK 11; DA 3). Tak więc w ujęciu soborowym sakrament chrztu i bierzmowania stanowi podstawę powszechnego kapłaństwa wiernych. Dzięki nim dostępują oni uczestnictwa zarówno w godności, jak i w kapłańskiej funkcji Jezusa Chrystusa. Co zatem stanowi treść tej kapłańskiej godności ludu Bożego i Jego kapłańskiej funkcji?

Nawiązując w tym względzie do doktryny św. Tomasza z Akwinu o upodobnieniu się człowieka przez sakramenty do Chrystusa, Sobór Watykański II stoi na stanowisku, że w sakramencie chrztu i bierzmowania Chrystus wszczepia w siebie lud, stanowiąc wraz z nim Mistyczne Ciało i jako Jego Głowa obdarza go uczestnictwem w swojej godności kapłańskiej, powołując go tym samym do pełnienia kapłańskiej funkcji. Stąd też lud ten jawi się z jednej strony jako już nowe stworzenie, a z drugiej – jako wciąż wzywany do upodobnienia się do Chrystusa, aż On w pełni się w nim ukształtuje (por. KK 7). W tym więc kontekście istota kapłańskiej godności Ludu Bożego sprowadza się do teandrycznego (bosko-ludzkiego) charakteru jego egzystencji, którego źródło tkwi w uchrystusowaniu tegoż ludu przez chrzest i bierzmowanie, stanowiącego jednocześnie wezwanie do realizacji funkcji kapłańskiej⁸

Z kapłańskiej godności ludu Bożego wypływa jego kapłańska funkcja. Istotę jej realizacji Sobór upatruje w głoszeniu zbawczych dzieł Bożych, w uczestnictwie w kulcie sprawowanym przez Kościół, a przede wszystkim przez udział w Eucharystii i przyjmowanie innych sakramentów, w składaniu duchowych ofiar, aż po zaparcie się samego siebie, oraz w dawaniu świadectwa wyznawanej wiary (por. KK 10-11; DK 2). W wymienionych przejawach pełnienia funkcji kapłańskiej wyraźnie zaznaczają się dwie drogi: liturgiczna, tj. udział w kulcie Kościoła, i pozaliturgiczna. Obydwie te drogi wywodzą się oczywiście z ofiary krzyżowej Chrystusa, która stanowi podstawę uczestnictwa ludu Bożego w Jego kapłańskiej godności i funkcji. Już w trakcie obrad ojców Soboru Yves Congar twierdził, że „istota i kult ofiar

---

⁸ Por. S ł o m k a, dz. cyt., s. 142.

wiernych, a tym samym istota odpowiedniego, istniejącego w nich kapłaństwa, polega na życiu świętym, religijnym, modlitewnym, poświęconym, miłosiernym, przepojonym miłością i apostołstwem. Ten kult i ofiary oraz właściwe dla nich kapłaństwo nie są pojmowane na płaszczyźnie ściśle liturgicznej czy sakramentalnej. [...] Ofiary i kapłaństwo wiernych są duchowe. Określenie to jednak należy rozumieć, w jego biblijnym znaczeniu, nie jako przenośne czy też czysto moralne. [...] Kapłaństwo wiernych należałoby raczej określić jako duchowo-rzeczywiste”⁹ A zatem trzeba stwierdzić, że kapłańska funkcja ludu Bożego sprowadza się do udziału w kapłańskiej funkcji Chrystusa, jak do udziału w Jego kapłańskiej godności sprowadza się również kapłańska godność tego ludu.

Zanim jednak przejdziemy do szczegółowego omówienia realizacji przez laikat kapłańskiej funkcji, stanowiącej istotę kapłańskiego wymiaru jego duchowości, należy podjąć i dokładnie określić relację ich kapłaństwa do kapłaństwa urzędowego.

3. *Odrębność kapłaństwa wiernych i kapłaństwa urzędowego*

Skoro kapłaństwo całego ludu Bożego jest faktem, to nasuwa się w związku z tym zagadnienie jego relacji do kapłaństwa służebnego. Chodzi mianowicie o to, czy między tymi dwoma rodzajami kapłaństwa istnieje relacja przeciwieństwa, czy też komplementarności? Na tę kwestię wiele światła rzuca soborowa Konstytucja dogmatyczna o Kościele. W niej bowiem czytamy, iż „kapłaństwo powszechne wiernych i kapłaństwo urzędowe, czyli hierarchiczne, choć różnią się istotą, a nie stopniem tylko, są sobie wzajemnie jednak przyporządkowane; jedno i drugie bowiem we właściwy sobie sposób uczestniczy w jednym kapłaństwie Chrystusowym. Kapłan urzędowy, dzięki władzy świętej, jaką się cieszy, kształci lud kapłański i kieruje nim, sprawuje w zastępstwie Chrystusa (*in persona Christi*) Ofiarę eucharystyczną i składa ją Bogu w imieniu całego ludu; wierni zaś na mocy swego królewskiego kapłaństwa współdziałają w ofiarowaniu Eucharystii; pełnią też to kapłaństwo przez przyjmowanie sakramentów, modlitwę i dziękczynienie, świadectwo świętego życia, zaparcie się siebie i czynną miłość” (KK 10). Soborowe nauczanie zdecydowanie dystansuje się – jak wynika z tekstu konstytucji – od koncepcji przeciwstawiania tych rodzajów kapłaństwa, a opowiada się za

---

⁹ Y C o n g a r, *Jalons pour une theologie du laicat*, Paris 1964, s. 177

ich komplementarnością. Obydwa rodzaje kapłaństwa są zwrócone ku sobie i wzajemnie sobie przyporządkowane. Podstawą ich odrębności i komplementarności zarazem jest udział w jedynym kapłaństwie Chrystusowym, mającym relacyjny charakter. Jak w Trójcy Świętej odniesienia stanowią podstawę odrębności Osób Boskich (Słowo wraz Ojcem jest Bogiem, ale wobec Ojca jest Synem, gdyż pochodzi przez zrodzenie od Niego), tak podobnie kapłaństwo chrześcijanina i kapłaństwo prezbitera, mając to samo źródło w paschalnej ofierze Chrystusa, w stosunku do siebie różnią się istotowo¹⁰ Te odniesienia doskonale ilustrują słowa św. Augustyna, które przytoczył papież Jan Paweł II w adhortacji *Pastores dabo vobis*: „Dla was jestem biskupem, a z wami chrześcijaninem” (PDV 20).

Zatem podstawa różnicy między tymi rodzajami kapłaństwa tkwi w inności sakramentalnej konsekracji, którą w przypadku kapłaństwa wiernych sprawia chrzest i bierzmowanie, a w przypadku kapłaństwa służebnego sakrament kapłaństwa. I chociaż ten ostatni zakłada dwa poprzednie, to jednak przewyższa je w sposób istotny, dając konsekrowanym szczególne uczestnictwo w godności i urzędzie Chrystusa Głowy i Pasterza i w Jego wiecznym kapłaństwie (por. ChL 23). „Kapłaństwo prezbiterów zakłada wprawdzie sakramenty chrześcijańskiego wtajemniczenia, zostaje jednak udzielone przez ten specjalny sakrament, mocą którego prezbiterzy, dzięki namaszczeniu Ducha Świętego, zostają naznaczeni szczególnym znamieniem i tak upodabniają się do Chrystusa Kapłana, aby mogli działać w osobie Chrystusa Głowy” (DK 2). To działanie kapłana w zastępstwie Chrystusa Głowy – według soborowego nauczania – odnosi się do zwiastowania Ewangelii, celebrowania kultu Bożego i spełniania pasterskiej troski nad powierzoną trzodą Pańską (por. KK 28). I wprawdzie do realizacji tych zadań są wezwani również wierni świeccy, którzy na mocy chrztu i bierzmowania uczestniczą w potrójnej funkcji Chrystusa: kapłańskiej, prorockiej i królewskiej, to jednak to ich wezwanie nie jest tożsame z wezwaniem kapłanów urzędowych. O różnicy między nimi przesądza sakrament kapłaństwa. Zróznicowanie to w szczególny sposób uwidacznia się w odniesieniu do sprawowania sakramentów świętych, a przede wszystkim Eucharystii. Właśnie w Niej prezbiter działa *in persona Christi Capitis*, uobecniając Jego jedyną ofiarę i rozdzielając wiernym jej owoce, a wierni zaś jedynie z nim współdziałają poprzez wznoszenie

---

¹⁰ Por. J. D. S z c z u r e k, *Elementy chrystologii w posynodalnej adhortacji apostolskiej Pastores dabo vobis*, [w:] *Pastores dabo vobis. Sympozjum*, red. J. Machniak, Kraków 1994, s. 59.

modlitw do Boga, ofiarowywanie samych siebie oraz przyjmowanie owoców tej Ofiary (por. DK 2; KK 10. 28).

A zatem zróżnicowanie kapłaństwa nie ma wymiaru przeciwieństwa, lecz komplementarności i dzięki niemu uwidacznia się bardziej wspólnotowy charakter całego ludu Bożego obdarowanego jednym posłannictwem oraz powinność spełniania przez niego tej misji w duchu pokornej służby wobec siebie nawzajem.

II. REALIZACJA KAPŁAŃSKIEJ FUNKCJI PRZEZ LAIKAT

Swoją kapłańską funkcję laikat spełnia – jak wspomnieliśmy – na drodze liturgicznej i pozaliturgicznej. Zakres pierwszej drogi stanowią czynności związane z urzędowym kultem religii. Chodzi po prostu o czynny jego udział w liturgii Kościoła, w ramach oczywiście osobistego powołania. Natomiast w zakres drugiej drogi wchodzi wszelkie czynności, jakie mają spełniać ludzie świeccy w kręgu życia małżeńsko-rodzinnego i społeczno-politycznego.

1. *Przez udział w liturgii mistycznego Ciała Chrystusa*

Centrum liturgii Kościoła stanowią sakramenty, a wśród nich szczególne miejsce zajmuje Ofiara eucharystyczna. Zatem aktualizacja przez ludzi świeckich kapłańskiej funkcji w jej aspekcie liturgicznym przejawiać się będzie najpełniej w czynnym zaangażowaniu z ich strony w celebrację tychże sakramentów i postępowaniu zgodnym z ich zbawczą treścią (por. KL 6). Pod tym właśnie kątem realizację kapłańskiej funkcji przez laikat omawia Konstytucja dogmatyczna o Kościele. Chrzest stwarzając podstawy godności kapłańskiej ukierunkowuje wiernych do uczestnictwa w kulcie religijnym i zobowiązuje ich do odważnego wyznawania wiary. Bierzmowanie zaś wiążąc ich jeszcze głębiej z Kościołem nakłada na nich powinność bycia prawdziwym świadkiem Chrystusa w świecie poprzez szerzenie i bronienie wiary słowem i czynem. Natomiast w sakramencie pokuty dostępują oni Bożego przebaczenia osobistych grzechów i pojednania z Kościołem, który bez wątpienia przyczynia się swoją miłością, świadectwem i modlitwą do ich powrotu do Boga. Również w sakramencie namaszczenia chorych mają swój udział przez towarzyszenie cierpiącym modlitwą i zachętą do łączenia przez nich swoich cierpień ze zbawczą męką i śmiercią Chrystusa. Także przez sakrament kapłań-

stwa niektórzy spośród wiernych ustanawiani są dla kapłańskiego ludu Bożego.

Ale kapłańska funkcja wiernych swój szczególny wyraz osiąga w sakramencie małżeństwa, którego szafarzami są sami małżonkowie. Jest to w pełnym tego słowa znaczeniu sakrament ludzi świeckich, którego łaski uzdalniają ich do świadczenia o miłości Chrystusa i Kościoła przez miłość w życiu małżeńskim i rodzinnym. Na mocy tego sakramentu małżonkowie są wezwani nie tylko do przekazywania życia dzieciom, lecz także do ich wychowania w duchu miłości Boga i bliźniego oraz uczynienia z nich uczniów Chrystusa. W sposób najistotniejszy jednak funkcja kapłańska ludzi świeckich łączy się z ich uczestnictwem w Ofierze eucharystycznej (por. KK 11). Sposób ich udziału w tej Ofierze dokładnie już określił papież Pius XII w encyklice *Mediator Dei*. Według niego polega on na dostarczaniu przez nich chleba i wina na ucztę eucharystyczną, zanoszeniu wraz z kapłanem modlitw uwielbienia, dziękczynienia, przebłagania i błagania oraz składaniu w ofierze Ojcu Niebieskiemu samych siebie poprzez umartwianie własnych namiętności z jednej strony i wzmaganie w sobie apostołskiej gorliwości z drugiej. „Gdy stoimy przy ołtarzu – pisał – przemieńmy tak swojego ducha, aby cokolwiek w nim było grzesznego całkowicie zagasło, a cokolwiek rodzi przez Chrystusa życie nadprzyrodzone, wzmogło się i spotężniało” (MD 67).

To papieskie nauczanie swoje odbicie znalazło w doktrynie Soboru Watykańskiego II, według którego udział wiernych w sprawowaniu Ofiary eucharystycznej ma charakter współdziałania i zarazem naśladowania Jezusa Chrystusa w składaniu siebie Bogu, które dokonuje się wówczas, gdy wraz z ofiarą Jego Ciała składają oni samych siebie w ofierze (por. KK 34; KL 48). Stąd też należy stwierdzić, że kapłańska postawa wiernych wyrażająca się w ofierze z życia w sprawowaniu razem z kapłanem urzędowym Ofiary eucharystycznej znajduje w Niej z jednej strony swoje źródło, a z drugiej osiąga swoje dopełnienie.

2. Przez ofiarne życie codzienne

Spełnianie przez ludzi świeckich kapłańskiej funkcji dokonuje się nie tylko w kręgu liturgii Kościoła, lecz także w ramach ich życia rodzinnego i społecznego. Tam również są oni wezwani do składania Bogu duchowych ofiar, które przecież stanowią o istocie kapłaństwa. Taką właśnie wymowę mają wskazania Soboru Watykańskiego II, który życie małżeńsko-rodzinne i spo-

łeczno-polityczne zdecydowanie postrzega jako płaszczyznę dla realizacji przez laikat ich kapłańskiej funkcji.

Ludzie świeccy mają się okazać kapłanami najpierw we wspólnocie małżeńskiej i rodzinnej. Ich kapłańska postawa w tym kręgu życia winna cechować przede wszystkim dziedzinę interpersonalnych odniesień wewnątrz samej rodziny. Małżonkowie mają pozostawać wobec siebie nawzajem, wobec własnych dzieci i pozostałych domowników w relacji miłości i akceptacji oraz wychowywać swoje dzieci do zażyłości z Bogiem Ojcem i kształtować w nich ducha poszanowania każdej ludzkiej osoby i gotowości do poświęcenia się dla niej na podobieństwo Chrystusa (por. DA 11). A następnie postawa ta ma również charakteryzować dziedzinę współżycia rodzinnego, wiążącego się z otwartością na potrzeby bliźnich. Soborowy Dekret o apostołstwie świeckich podaje listę uczynków (oczywiście tylko przykładową), które mają się rodzić właśnie w łonie rodziny. Zalicza do nich: „adoptowanie opuszczonych dzieci, gościnne przyjmowanie przybyszów, pomoc w prowadzeniu szkół, służenie radą i pomocą materialną młodzieży, pomaganie narzeczonym, by lepiej przysposobili się do małżeństwa, udział w katechizacji, wspieranie małżonków i rodzin przeżywających trudności materialne lub moralne, zapewnienie starcom nie tylko niezbędnych środków do życia, ale także słusznego udziału w owocach postępu gospodarczego” (DA 11). Wachlarz tych uczynków pokazuje, jak szeroka może być płaszczyzna dla realizowania przez świeckich kapłańskiej funkcji w kręgu życia małżeńsko-rodzinnego.

Możliwość jednak uczynienia całego życia małżeńskiego i rodzinnego ofiarą duchową warunkuje przeżywanie tego życia w duchu umiłowania Boga. Nie wystarczy jedynie dobrze spełniać pod względem formalnym zadania wchodzące w krąg życia małżeńskiego i rodzinnego, lecz należy je jeszcze wykonywać w duchu posłuszeństwa Bogu. Dopiero w tym akcie, na który składa się uznanie ze strony świeckich transcendencji Boga wobec wszystkich stworzeń i bezgraniczne poddanie się Jego woli, zawiera się tajemnica charakteru duchowej ofiary i dopiero dzięki temu całe ich życie małżeńskie i rodzinne może stać się miejscem uwielbienia Boga i służby na rzecz zbawienia ludzi. Ks. prof. Walerian Słomka miejsce to określa ołtarzem ogniska małżeńskiego i rodzinnego, przy którym członkowie tej wspólnoty mogą objawiać swoją kapłańską funkcję¹¹. Oczywiście ołtarz ten nie może być odłączony od ołtarza kapłaństwa służebnego, lecz pozostawać w ścisłej jedności z nim, gdyż to właśnie z ofiary składanej na nim, tj. ofiary Chrystusa

---

¹¹ Por. S ł o m k a, dz. cyt., s. 147

sakramentalnie ponawianej, czerpią swoją moc wszelkie ofiary składane na tamtym ołtarzu¹²

Jednak krąg spełniania przez ludzi świeckich kapłańskiej funkcji nie zawęża się jedynie do życia małżeńskiego i rodzinnego. Skoro każda działalność człowieka, zarówno religijna, jak i świecka może przybrać formę duchowych ofiar składanych Bogu w celu Jego uwielbienia i uświęcenia świata (por. KK 34), to także jego życie zawodowe oraz zaangażowanie społeczne i polityczne może być polem dla realizacji przez niego kapłańskiej funkcji. Z tego więc względu również płaszczyzna życia zawodowego i społeczno-politycznego stanowi krąg realizacji kapłańskiej funkcji przez ludzi świeckich. Każde nawet najpospolitsze zadanie z tej płaszczyzny staje się dla nich okazją do oddania Bogu chwały i współpracy z Nim w dziele przetwarzania i uświęcania rzeczywistości ziemskiej. Ten właśnie sposób ich działalności akcentuje Dekret o apostołstwie świeckich, w miejscu gdzie poucza o rozmaitych formach apostołstwa: „Współpracując, jako obywatele tego świata, w sprawach zmierzających do budowania porządku społecznego i kierowania nim, powinni świeccy szukać w świetle wiary wyższych pobudek działania w życiu rodzinnym, zawodowym, kulturalnym i społecznym, a przy nadarzającej się sposobności ukazywać je innym w przekonaniu, że w ten sposób stają się współpracownikami Boga Stwórcy, Odkupiciela i Uświęciciela, i przynoszą Mu chwałę” (DA 16). Znamienne w tym tekście jest to, iż akcentuje on nie tylko społeczno-zawodową działalność świeckich samą w sobie, ale wspomina także o jej najgłębszych motywach, wskazując w ten sposób na bardzo istotny warunek, który gwarantuje kapłański charakter ich życiu społecznemu i zawodowemu. Jest nim wiara, w świetle której dopiero podejmowane przez świeckich wszelkie zadania zawodowe i społeczne oraz rozmaite inicjatywy i przedsięwzięcia tego kręgu ich życia są w stanie nabrać wymiaru ofiar duchowych. Wiara bowiem z istoty swej zakłada uznanie przez człowieka swojej zależności od Boga, a bez tego przecież niemożliwe jest zaistnienie postawy kapłańskiej.

W tym kontekście zatem kapłańska funkcja ludzi świeckich w kręgu życia zawodowego i społeczno-politycznego wyrażać się będzie w podejmowaniu i spełnianiu przez nich zadań w duchu świadomego i wolnego uznania absolutnej zależności od Boga Stwórcy, Zbawiciela i Uświęciciela. Podjęta i realizowana w ten sposób kapłańska funkcja sytuuje świeckich w pozycji z jednej

---

¹² Por. G. Chantaine, *Laikat. Chrześcijaństwo w świecie*, Warszawa 1993, s. 163-165.

strony szanujących autonomię rzeczywistości ziemskiej, a z drugiej jako uczestniczących w liturgii całego kosmosu przez przywracanie mu nadanej „od początku” przez Stwórcę wartości i udziału w pewnego rodzaju uwielbieniu. Taką właśnie wymowę zdają się mieć słowa Apostoła Narodów wyartykułowane w Liście do Rzymian: „Bo stworzenie z upragnieniem oczekuje objawienia się synów Bożych. Stworzenie bowiem zostało poddane marności – nie z własnej chęci, ale ze względu na Tego, który je poddał – w nadziei, że również i ono zostanie wyzwolone z niewoli zepsucia, by uczestniczyć w wolności i chwale dzieci Bożych” (Rz 8, 19-21). Potwierdzeniem tych apostoelskich słów, a tym samym doskonałym przykładem rozpatrywanej tu kapłańskiej postawy może być św. Franciszek z Asyżu, dla którego cały świat stworzony stał się ołtarzem dla kapłańskiego aktu uznania całkowitej transcendencji Boga Stwórcy i bezgranicznego uwielbienia Go.

III. KAPŁAŃSKA FUNKCJA WIERNYCH A ICH REALIZACJA POWOŁANIA DO ŚWIĘTOŚCI

Mówiąc o kapłańskim wymiarze duchowości laikatu, nie można nie uwzględnić związku jego kapłańskiej funkcji z powszechnym powołaniem do świętości chrześcijańskiej. Chodzi tutaj o relację pomiędzy spełnianiem przez niego kapłańskiej funkcji a urzeczywistnianiem świętości. Czy między nimi zatem zachodzi relacja tożsamości, czy też istnieje różnica? Określony pytaniami problem rozgrywa się na płaszczyźnie deontologicznej. A wiadomo przecież, że deontologia wyrasta z ontologii. Stąd też chcąc rozwiązać powyższą kwestię, trzeba wprawdzie sięgnąć do ontycznych podstaw zarówno kapłańskiej funkcji, którą stanowi kapłańska godność, jak i świętości moralnej, którą jest świętość ontyczna i dopiero na tej płaszczyźnie określić zachodzące między nimi relacje.

Świętość wiernych świeckich, podobnie jak i ich kapłańska godność, w myśl nauczania Soboru Watykańskiego II, ściśle wiązana jest z sakramentem chrztu świętego. W nim właśnie dostępują oni wszczęcia w Chrystusa i upodobnienia do Niego, które przecież stanowią wyraz zarówno kapłaństwa, jak i świętości (por. KK 10. 31. 40). Mogłoby się zatem wydawać, iż ten sam sakrament i wynikające z niego owoce są wystarczającym powodem do utożsamiania kapłańskiej godności wiernych z ich świętością ontyczną. Odnosi się wrażenie jakby w tym aspekcie nie istniała między nimi żadna różnica. Ale z drugiej strony, gdy się przywoła na pamięć tradycyjne nauczanie, według którego upodobnienie do Chrystusa w zakresie świętości jest uwarunkowane

osobistą decyzją człowieka i z tego względu przy złej jego woli może ono być utracone, a upodobnienie w zakresie kapłaństwa jest nieutralne i jego owocność nie jest warunkowana jego dobrą lub złą decyzją, to w tym wymiarze kapłańska godność i świętość bytowa nie są tożsame. Ale też nie można uważać, iż pozostają wobec siebie w opozycji. Zachodzi więc między nimi wzajemna zależność. „Jeśli bowiem godność kapłańska polega na naszej konfiguracji do Chrystusa Kapłana, a kapłaństwo to rodzi się w zjednoczeniu w osobie Słowa natury boskiej i ludzkiej, to godność kapłańska Ludu Bożego – uważa ks. prof. W. Słomka – jest naszą konfiguracją do Chrystusa w aspekcie unii hipostatycznej, czyli naszym udziałem w bosko-ludzkiem charakterze bytu Chrystusa. Świętość zaś jest naszą konfiguracją do Chrystusa Świętego, Chrystusa-Syna Bożego, a więc naszą konfiguracją w aspekcie boskiej natury Chrystusa, w aspekcie Jego Bóstwa, czyli naszym udziałem w Bożym Synostwie Chrystusa”¹³ Powyższa wypowiedź jednoznacznie stwierdza istnienie związku ontycznej świętości wiernych z ich godnością kapłańską. Z tej racji, iż ta ich godność na mocy sakramentu chrztu jest udziałem w bosko-ludzkiem charakterze bytu Chrystusa, ma wymiar święty, co też w szczególny sposób ujawnia się w spełnianiu liturgii, w czasie której Bóg doznaje uwielbienia, a wierni uświęcenia. Ale z drugiej strony ta godność właśnie domaga się – jak wynika z wypowiedzi – dopełnienia o udział w Bożym synostwie Chrystusa, czyli w Jego świętości. Stąd też świętość dopełnia tę kapłańską godność. Ustawiając więc zakresowo te rzeczywistości, trzeba stwierdzić, że świętość z istoty swej ukierunkowana jest na jednoczenie się z kapłańską godnością i jednocześnie zmierza do urzeczywistnienia się w kapłańskiej funkcji wiernych.

Skoro zatem na płaszczyźnie ontologicznej między bytową świętością a kapłańską godnością wiernych zachodzi wzajemna zależność, to analogicznie istnieje ona również na płaszczyźnie deontologicznej pomiędzy spełnianiem kapłańskiej funkcji a urzeczywistnianiem przez tych wiernych powołania do świętości. Ta współzależność uwidoczni się jeszcze wyraźniej, kiedy dokładnie określi się zakres treściowy tych rzeczywistości.

Zgodnie z tym, co zostało wyżej zanalizowane, kapłańska funkcja wiernych wiąże się przede wszystkim z ofiarą, zarówno tą liturgiczną składaną we wspólnocie Kościoła, jak i tą duchową wyrażaną w ich codziennym życiu chrześcijańskim. Istotę ofiary zaś stanowi ze strony człowieka akt uznania transcendencji Boga i całkowitej wobec Niego zależności. Świętość życia

---

¹³ S ł o m k a, dz. cyt., s. 150.

natomiast, inaczej zwana moralną – zgodnie z orzeczeniem Soboru Watykańskiego II wyartykułowanym w Konstytucji dogmatycznej o Kościele – polega na całkowitym i bezgranicznym umiłowaniu Boga, a bliźniego tak, jak umiłował nas Chrystus, czyli na przekraczaniu samego siebie i obdarowywaniu tegoż bliźniego dobrem bez względu na jego ustosunkowanie się do obdarowującego (por. KK 40). Jak więc można zauważyć, świętość życia zespała się wprost z miłością, która oznacza obdarowywanie drugiego dobrem¹⁴. Skoro zatem kapłańska funkcja wiernych wprost wiąże się z ofiarą, a ta polega na uznaniu Boga, to niemożliwa jest ofiara bez miłości do Boga i miłości do każdego bliźniego. I jeśli uwzględni się w tym momencie fakt, iż w miłości ujawnia się najgłębszy wymiar świętości życia, to też bez niej, tj. świętości, niemożliwe jest doskonałe realizowanie przez wiernych kapłańskiej funkcji. Jej owocność więc uwarunkowana jest ich świętością życia. Ale z drugiej strony świętość życia, która polega przecież na miłości, nie może zaistnieć bez ofiary. A ta właśnie stanowi o istocie kapłańskiej funkcji. Stąd też kapłańska funkcja staje się najdoskonalszym wyrazem świętości życia. W ten sposób wyraźnie zaznacza się współzależność kapłańskiej funkcji i świętości życia. Realizacja kapłańskiej funkcji przez wiernych osiąga swoją doskonałość w świętości życia, a ta zaś najpełniej wyraża się w kapłańskiej ofierze.

Doskonałym przykładem więzi kapłańskiej funkcji z świętością życia jest Jezus Chrystus. On swoją miłość do Boga Ojca i każdego człowieka (świętość życia) najgłębiej wyraził w złożonej na Kalwarii ofierze krzyżowej (akt kapłański). Z kolei wartość Jego ofiary tkwiła właśnie w tym, iż wynikała z Jego miłości, co doskonale syntezują słowa: „Nikt nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich” (J 15, 13).

Na podstawie dotychczasowej analizy można powiedzieć, iż wierni realizują kapłański wymiar własnej duchowości, a tym samym urzeczywistniają powołanie do świętości wówczas, gdy spełniają swoją kapłańską funkcję w duchu miłości na wszystkich płaszczyznach swojego życia. Na płaszczyźnie życia małżeńskiego tę duchowość małżonkowie czynią rzeczywistą, gdy potrafią w Duchu Bożym składać samych siebie w ofierze. W ten sposób służą sobie nawzajem, ujawniając jednocześnie tajemnicę miłości Chrystusa do Kościoła (por. KK 41). W kręgu życia rodzinnego zaś jej urzeczywistnianie dokonuje się poprzez wzajemne ofiarowanie się rodziców dzieciom, a dzieci rodzicom. Źródłem oczywiście wszystkich ich aktów duchowej ofiary kapłań-

---

¹⁴ Por. A. N o s s o l, *Teologia na usługach wiary. Wokół zagadnień odnowionej teologii*, Opole 1978, s. 256.

skiej winna być miłość Boża. Miejszem realizacji duchowości i tym samym uaktualniania przez wiernych powołania do świętości jest także ich życie zawodowe. W tym kręgu wyrażać się ona będzie z ich strony w ożywianiu codziennych powinności i zadań miłością, którą w ich sercach rozlewa Duch Święty. Wtenczas ich codzienna praca nie będzie uciążliwością i przykrym obowiązkiem, lecz stanie się źródłem wzrostu w doskonałości chrześcijańskiej i świadectwem międzyludzkiej solidarności. „Ci ludzie, którzy wykonują ciężkie nieraz prace, poprzez dzieła ludzkie mają doskonalić samych siebie [...], a całej społeczności i całemu stworzeniu dopomagać w osiągnięciu lepszego stanu” (KK 41). Duchowość winna także cechować laikat w wypełnianiu zadań społecznych. Jej urzeczywistnianie dokonać się może jedynie w miłości braterskiej, która powinna wyrazić się w bezinteresownym ofiarowaniu się dla bliźnich, czyli kapłańskiej funkcji uwielbienia Boga i służby na rzecz zbawienia ludzi. „Przez miłość braterską, dzięki której biorąc udział w życiu, pracach, dążeniach i cierpieniach swych braci, powoli i niepostrzeżenie przygotowują serca wszystkich na działanie łaski zbawczej; przez pełną świadomość swojej roli w budowaniu społeczeństwa, dzięki której z chrześcijańską wielkodusznością starają się wypełniać swoje czynności domowe, społeczne i zawodowe” (DA 13).

Na tej podstawie trzeba więc stwierdzić, iż każda dziedzina życia i działalności ludzi świeckich może stanowić miejsce urzeczywistniania duchowości w jej kapłańskim wymiarze. Inaczej mówiąc, ludzie ci mogą poprzez każdą formę życia i każdy rodzaj swojej pracy spełnianej w duchu największego przykazania miłości oddawać cześć Bogu – Stwórcy i Odkupicielowi i przyczyniać się do zbawiania ludzi i odnowy świata.

IV WARTOŚĆ WIERNOŚCI KAPŁAŃSKIEJ FUNKCJI ZE STRONY LAIKATU

Spełnianie przez świeckich kapłańskiej funkcji powoduje nie tylko ich wzrost w świętości, ale przyczynia się także do odrodzenia moralno-duchowego innych ludzi, a przez nich do odnowy całej rzeczywistości stworzonej. Istnienie tego związku wydaje się być bezsporne.

Mówiliśmy, że jednym z wyrazów realizacji przez wiernych kapłańskiej funkcji jest uznanie Boga i oddanie Mu chwały. W dobie negowania prawdy o Bogu Stworzycielu i Odkupicielu człowieka poprzez tę postawę dają oni świadectwo Chrystusowi, stając się dla innych znakiem z jednej strony niewystarczalności człowieka w jego możliwościach, a z drugiej potrzeby jego

otwierania się na Boga, który nie jest w żadnej mierze dla niego zagrożeniem, lecz ostatecznym źródłem jego wyzwolenia i spełnienia się w człowieczeństwie i w powołaniu do pełni szczęścia.

Przejawem pełnienia kapłańskiej funkcji przez wiernych jest także ich oddanie się Bogu Ojcu przez tworzenie samych siebie na Jego obraz i podobieństwo¹⁵. Ma to doniosłe znaczenie we współczesnej rzeczywistości, którą w znacznym stopniu cechuje przecenianie ze strony człowieka zdolności poznawczych swojego rozumu i wręcz bezgraniczne zafascynowanie się postępem ekonomicznym i technicznym. Właśnie poprzez postawę wierności sobie samemu i kapłańskim zadaniom, wynikającym z uczestnictwa w kapłaństwie Chrystusowym, świeccy jednoznacznie świadczą o prymacie wartości moralnych i duchowych w każdej formie ludzkiej działalności. W ten sposób stają oni na straży godności i wartości osoby ludzkiej, chroniąc ją przed dyskryminowaniem, niesprawiedliwością i zniewoleniem ze strony innych.

Oczywiście to wierne wypełnianie przez ludzi świeckich kapłańskiej funkcji nie pomniejsza ich roli w zakresie zadań doczesnych, lecz wręcz przeciwnie, przyczynia się do jeszcze efektywniejszego działania. Właśnie poprzez działanie w tym duchu czynią sobie świat poddanym, uwzględniając oczywiście jego autonomię, i tym samym przyczyniają się do tworzenia bardziej godnych człowieka warunków życia (por. KK 40).

Bez wątpienia zatem można powiedzieć, że podjęcie przez laikat wezwań kapłańskiego wymiaru ich duchowości stanowi szansę na ubogacenie ludzkiej egzystencji tak w jej aspekcie indywidualnym, jak i wspólnotowym oraz stwarza ocalające perspektywy dla życia społeczno-kulturalnego i ekonomiczno-politycznego, a także umożliwia budowanie pokoju międzynarodowego.

*

Na mocy sakramentu chrztu świętego wierni świeccy dostępują łaski udziału w Chrystusowym kapłaństwie. Wprawdzie ich kapłaństwo różni się istotą i stopniem od kapłaństwa hierarchicznego, to jednak ma ono charakter rzeczywisty (por. KK 10). Dostępując kapłańskiej godności, zostali oni jednocześnie powołani do urzeczywistniania kapłańskiej funkcji w środowisku osobistego życia i działalności. Jej realizacji dokonują na drodze liturgicznej poprzez czynny udział w liturgii Kościoła i na drodze pozaliturgicznej przez ofiarne wypełnianie zadań zarówno w wymiarze małżeńsko-rodzinnym, jak i społecz-

---

¹⁵ Por. W o j t y ł a, dz. cyt., s. 36.

no-politycznym. Spełniając zaś tę kapłańską funkcję w duchu miłości Boga i bliźniego, uświęcają samych siebie, a także wywierają wpływ na uświęcenie innych poprzez wskazywanie im drogi do spotkania z Chrystusem (por. KK 31) oraz przyczyniają się do odnowy całej rzeczywistości stworzonej.

LA DIMENSIONE SACERDOTALE DELLA SPIRITUALITÀ DEL LAICATO

S o m m a r i o

La spiritualità è *un modo di essere* del cristiano in relazione alla Persona di Cristo. Per questo essa può essere realizzata in ogni stato della vita (sacerdotale, religioso e laico). Uno di piano della sua realizzazione sulla laica strada della vita è la dimensione sacerdotale. Nella potenza di sacramento del battesimo laici conseguono una partecipazione nel sacerdozio di Cristo. In verità loro sacerdozio si distingue l'essere e il grado dal sacerdozio gerarchico, ciò però possiede esso carattere reale (por. LG 10). Acquisendo la dignità sacerdotale, loro sono stati nello stesso tempo chiamati a realizzazione della funzione sacerdotale nell'ambiente della vita personale e dell'attività. Questa funzione compiscono *sulla strada liturgica* attraverso la partecipazione attiva nella liturgia della Chiesa e *sulla strada extraliturgica* per il mantenere l'impegno sia in dimensione familiare che sociale e politico. Invece facendo la funzione sacerdotale nel spirito dell'amore di Dio e il prossimo santificano se stesso, ma anche fanno testimonianza del Cristo (por. LG 31) e contribuiscono al rinnovamento morale e spirituale della tutta realtà.

Riassunto da p. Henryk Wejman

Słowa kluczowe: kapłaństwo wiernych, powszechne powołanie do świętości.

Key words: the priesthood of the faithful, fulfillment holiness.